יום ד', כ"ח בחשון תשס"ב (14 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, **כ"ח בחשון**, בשנת תש"ו(1945-5706), **התפרעו ערבים לאומניים ביהודי לוב** (בעיקר בבירה טריפולי), שהיתה נתונה לשלטון בריטי. נרצחו 130 יהודים, נפצעו מאות נוספים ורכוש רב נשדד והושמד. הוקם ארגון הגנה עצמית שהתייצב מול הפורעים בפוגרום הבא בחג השבועות, תש"ח(1948). [תאריכון מרכז ההסברה]

על יהדות לוב ותולדותיה...

עדויות ליישוב יהודים בלוב ישנן מתקופת החשמונאים בעיר קירינאיקה. נדידה של יהודים למקום התגברה לאחר איחוד מצרים וקירינאיקה תחת שלטון תלמי בשנת 3615 (145- למניינם). תחת שלטון הרומאי התרחב יישוב היהודים גם לערים אחרות בלוב. הם סבלו מן התושבים היוונים במקום שהצרו את צעדיהם. בשנת 4919 (1159) סבלו הקהילות היהודיות עם נצחונם של המווחדין, אף שהשליטים לא פגעו בנפש ולא דרשו המרת דת. יהודים ממגורשי ספרד (1492-5252) התיישבו בטריפולי, ביניהם ר' שמעון לביא, מגדולי חכמי ספרד. הוא שיקם את חיי הרוח בלוב, אירגן את הקהילה היהודית בטריפולי והרביץ תורה ברבים. כעבור כ-150 שנה, הגיעו סוחרים יהודים מאיטליה והתיישבו בלוב. במשך כ-250 שנה עד לכיבוש האיטלקי לפני 90 שנה, בשנת 5671 (1911), עמדו בראש יהודי לוב "קאידים" (מנהיגים). בימי הרעב והמגפה של שנת 5544 (1784/5) סבלו היהודים מאד, וסכנה רבה נשקפה להם בשנת 5553 (1793) כאשר נתמנה עלי ג'ורז', המכונה "בורגול", לפחה של לוב. כעבור שנה ומחצה גורש מן העיר, ולזכר הנס חוגגים יהודי טריפולי, "פורים של בורגול" בכ"ט בטבת (ער"ח שבט) בכל שנה. עם קום מדינת ישראל חיו בלוב כ-40,000 יהודים, רבים מהם עלו לארץ או היגרו למערב. בשנת 5729 (1969) כלא הנשיא קדאפי את היהודים במחנה מעצר והלאים את רכושם. כיום חיים בטריפולי כמה מאות יהודים בלבד. [אנציקלופדיה לבית ישראל]

עם התקרבותה של איטליה לגרמניה הנאצית ב-1938, השתדלו השלטונות בלוב, ובראשם המושל איטאלו בַּלבו, שלא לתת ביטוי לקו האנטי-יהודי החדש של ממשלת איטליה. באותה שנה נחקקו באיטליה "חוקי הגזע" נגד היהודים אולם בלוב הקהה בלבו את עוקצם וניטרל את הארגונחם הפשיסטיים המקומיים של ה"חולצות השחורות" שרָצו מדיניות תקיפה יותר נגד היהודים. עם זאת, באוקטובר 1942, פורסם צו המחיל על יהודי לוב את "חוקי הגזע" והטיל עליהם עוד הגבלות. החוק הוכנס לתוקף אך לא הופעל כי המערכה המלחמתית בלוב היתה בשלביה הסופיים. כל קירינאיקה שוחררה, הבריטים המשיכו להתקדם לעבר טריפוליטניה ובסוף ינואר 1943 שיחררו את טריפולי. בכך בא הקץ לשלטון האיטלקים בלוב, והתחיקה הגזענית בוטלה. עם החיילים הבריטיים הגיעו גם יחידות עבריות מא"י ובאישור השלטונות הבריטיים החלו לארגן סיוע לחוזרים מהמחנות ולשקם את מוסדות הקהילה. בסתיו 1944 יצאו רוב החיילים העבריים מלוב, והסתמנה הרעה ביחסי המוסלמים ליהודים. לאומנים שחזרו ללוב עם סילוק האיטלקים והגרמנים שילהבו את ההמונים בהסתה אנטי-ציונית ואנטי-בריטית. כאמור, פרצו היום פרעות בשנת 1945 שנמשכו כשלושה ימים, מהחמורות בתולדות לוב. רק ביום השלישי התערב הצבא הבריטי ודיכא את המהומות. הפרעות גרמו לזעזוע עמוק בקרב היהודים, שינו מיסודם את יחסיהם עם הערבים, הגבירו את תודעתם הלאומית, חרצו את גורל הקהילה היהודית והגבירו את הרצון לצאת מלוב ולעלות לארץ-ישראל. [האנציקלופדיה של השואה]

"...עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע." [ירמיה ל' 7]

יום נעים ושמח, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתו השלמה של בנֵנו יצחק יוסף הכהן בן ביילע זלאטע בתוך שאר חולי ישראל